

Hjemmeeksamen ordinær OLA4001/SOSGEO4210 høsten 2021

Kandidaten skal enten besvare oppgave A eller oppgave B. Det skal presiseres hvilken oppgave som er valgt. Bruk dobbel linjeavstand og 2,5 cm marginer. Maks antall ord inkludert litteraturliste er 2500. Oppgi antall ord på første side.

Enten:

Redegjør for hovedtrekkene i Ahrnes begrep om den organisatoriske kentauren. Drøfting: Hvordan kan begrepet om den organisatoriske kentauren knyttes til og nyansere kritikken av byråkratiet slik denne kritikken og svarene på kritikken er presentert i pensum?

Eller:

Redegjør for tillitsbegrepet og betydningen av tillit i organisasjoner slik det er fremstilt i pensum. Drøft hvordan organisasjonsstrukturer kan skape større eller mindre rom for tillit i organisasjoner. Bruk pensum om organisasjonsstruktur og design i drøftingen.

Sensorveiledning

Generelt

Vurderingen skal følge følgende generelle karakterbeskrivelser:

A:

B: Meget god oversikt over emnet. Demonstrerer også god forståelse for og selvstendig anvendelse av kunnskaper innen emnet.

C: God prestasjon som viser god oversikt over emnets kunnskapsstoff.

D: Nokså god prestasjon, men viser ujevne kunnskaper eller lite faglig selvstendighet.

E: Tilstrekkelig prestasjon som innfrir minimumskravene sett i forhold til emnets læringsmål, men heller ikke mer.

F: Prestasjon som ikke oppfyller minimumskrav i forhold til emnets læringsmål.

Eksamen er en 24 timers hjemmeeksamen, som bør gi mulighet for en veldisponert besvarelse. De gode besvarelsene definerer en klar problemstilling selv (A/B). Dekomponerer hva (hvilke begreper) som må klargjøres for å kunne besvare problemstillingen som i sin tur danner grunnlaget for disposisjonen av oppgaven. Nøkkelen legges slik ut i innledningen. Videre vil de gode besvarelsene trekke på og kombinere ulike pensumbidrag på relevante men gjerne også spenstige måter. Forståelse vises i definisjoner av begreper men også i anvendelse av begrepene på eksempler. Bruk av eksempler for å illustrere anvendelse av teori, er en god metode for å vise fram et selvstendig og reflektert forhold til pensumbidragene og problemstillingene. En god besvarelse avslutter også ved å oppsummere og hvis klart og tydelig hvordan den definerte problemstillingen er besvart.

En C-oppgave er gjerne mindre ryddig. Mangler dekomponeringen i starten, og er kanskje mer utydelig på hvilken problemstilling som besvares i oppgaven (tar oppgaveformuleringen for gitt), men

også mangel på spissing i besvarelsen (at man trekker inn temaer som er mindre relevante for oppgaveformuleringen. En C må trekke inn og kombinere relevante pensumbidrag og kunne redegjøre for disse bidragene skikkelig, men trekker mer på utlegninger fra forelesningspowerpoints og er svak på å vise anvendelse.

D og E er preget utilstrekkelig redegjørelse for pensum og at det mangler sentrale bidrag/ eller at det trekkes inn bidrag som ikke er relevant. E tenderer mot feil gjengivelse av pensum.

Spesifikk oppgavene Enten og Eller:

Enten:

Redegjør for hovedtrekkene i Ahrnes begrep om den organisatoriske kentauren.

Drøfting: Hvordan kan begrepet om den organisatoriske kentauren knyttes til og nyansere kritikken av byråkratiet slik denne kritikken og svarene på kritikken er presentert i pensum?

Dette er en krevende oppgave hvor studentene må tenke selvstendig og anvende og kople ulike begreper på pensum på egenhånd. Her bør ulike forsøk belønnes, selv om de ikke skulle være helt forløste.

Første del handler om å utlegge begrepet om den organisatoriske kentauren slik Ahrne preger det i kapittelet med samme tittel fra boken *Social Organizations* (1994/2009). Begrepet kan tolkes og fremstilles på flere måter, men generelt setter det ord på at når vi som mennesker jobber i eller for organisasjoner så handler vi dels på vegne av oss selv og dels på vegne av organisasjonen.

Denne dobbeltheten har ulike implikasjoner hvordan vi kan forstå og håndtere problemstillinger reist i kritikken av byråkratiteori og svarene på denne kritikken. Det er en fordel at fremstillingen av kentaurebegrepet legges opp etter hva som trengs for argumentasjonen i drøftingsdelen.

Drøftingsdelen forutsetter at det også redegjøres for byråkratiteori og kritikken av denne og igjen svarene på dette. Byråkrati og kritikken av byråkrati og kritikken av kritikken av byråkrati er sentral på pensum gjennom flere tekster. Her er særlig Du Gay, P. (2000). In *Praise of Bureaucracy: Weber, organization, ethics relevant* men også Perrow, C (1986) *Why Bureaucracy? In Complex organizations: a critical essay*. I tillegg kan Grey (2017) og Eriksson- Zetterquist et al. (2014) også trekkes inn.

De to aspektene ved kentaurebegrepet gir litt ulike implikasjoner å vektlegge i forhold til å adressere byråkratiteori og kritikken av denne. Hvordan studentene knytter begrepet an til byråkratidiskusjonen kan variere, så her må det være argumentasjonens kvalitet som avgjør hvor vellykket forsøket er. Poenget med at vi alltid bringer menneskedelen inn i den organisatoriske rollen, kan både forklare hvorfor byråkratiet fungerer imperfekt (forstyrret av mennesket) eller hvordan byråkratiets jernbur, nettopp kan modifiseres ved at mennesket bringer andre egenskaper og verdier til bords når oppgaver skal løses og saker behandles. Det kan sikkert også reises interessante diskusjoner rundt hvordan kentauren er en forutsetning for realisering av den byråkratiske etos i praksis.

Eller:

Redegjør for tillitsbegrepet og betydningen av tillit i organisasjoner slik det er fremstilt i pensum. Drøft hvordan organisasjonsstrukturer kan skape større eller mindre rom for tillit i organisasjoner. Bruk pensum om organisasjonsstruktur og design i drøftingen.

Dette er en bred og omfattende oppgave som berører både tillit i organisasjoner samt teori om organisasjonsstruktur og design, og den kan løses på mange måter. Tillit er tematisert i flere tekster på pensum, hovedsakelig Julsrud, T.E. (2018). «Organisatorisk tillit, Grunnlaget for samarbeid i nettverkens tid» samt Bentzen (2020) «Continuous co-creation», og Klemsdal og Kjekshus, 2019 «Designing administrative reforms for trust». Organisasjonsstruktur er hovedsakelig tematisert i Donaldson, 2001 (kapitlene fra *The contingency theory of organizations* samt Mintzberg (1981) «Organization design: Fashion or fit?». I tillegg kan det være relevant å diskutere byråkrati og kritikken av byråkrati og kritikken av kritikken av byråkrati. Her er særlig Du Gay, P. (2000). In Praise of Bureaucracy: Weber, organization, ethics relevant men også Perrow, C (1986) Why Bureaucracy? In Complex organizations: a critical essay. I tillegg kan Grey (2017) og Eriksson- Zetterquist et al. (2014) også trekkes inn.

En nøkkel til drøftingen kan man imidlertid å finne i Klemsdal og Kjekshus 2019, som omhandler hvordan reformer kan designes for å skape/ivareta tillitt mellom medarbeidere og ledelse. Her diskuteres hvordan strukturer både muliggjør og begrenser utfoldelse av tillit. Man kan imidlertid fint gjøre seg de samme betraktningene uten referanse til denne teksten ved å knytte an til kritikken av byråkratiteori. En annen nøkkel kan finnes gjennom Bentzen 2020 to casestudier av reformarbeid i lokale byråkratier i Danmark. I forelesningene har både eksempler fra skoledebatten med konflikten mellom Inga Marthe Torkildsen og Astrid Søgne samt NAV skandalen blitt brukt som eksempler og diskutert. Det er også redegjort for tillit i helsesektoren og diskusjon om tillitskrise i kjølevann av foretaksreformen (Kjekshus 2020). Behovet for en nyansert forståelse av tillit samt spenningsforholdet mellom tillit og autoritet og den delikate balansen i utøvelse av ledelse bør løftes frem i besvarelsen. Utfordringen er å begrense og spisse oppgaven på en god måte slik at teori og litteratur blir brukt aktivt og nyansert.